

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. VÁRNAGY-UTCA 11.
Telefon száma 788.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN
főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi főszerkesztő.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. VÁRNAGY-UTCA 11.
Telefon száma 788.

Mai számunk főbb közleményei:
Veterezzük:
Kartellörvényről kérünk.

Kartellörvényről kérünk.

Ami most Magyarországon a kartellalakulások terén történik, az már túl megy azon a határon, amelyet szűk nélkül el lehet tűrni és ha soha sem tervezte volna is a magyar kormány egy kartellörvény megalkotását, itt van az ideje, hogy gátat vessen annak az alap nélküli és semmi-vel sem indokolható kizsákmányolási törekvésnek, amely az új vántarifák életbe lépését elő lábrakapott.

gyasztóközönsséggel szemben is uzsoraszerű kizsákmányolásra használja ki. Nagyon természetesen az államok korán belátták ezt és épp azért már korán védekezni igyekeztek a kartellek pusztításai ellen. Maga Anglia járt ebben a tekintetben a példával elől, tehát az iparilag legfejlettebb állam s mindenféle ilyen szervezkedést megtiltott. Nagyon természetesen ez a tilalom nem maradhatott fenn a maga rideg formájában és különben sem ért semmit, mert mint most nálunk is tapasztalható, nagy kötbérek kényszerítik egymást a kartelltagok arra, hogy a megállapodásokat megtartsák. És nem szükséges az, amit nálunk tesznek, hogy a hírlapokban nyíltan tudatják a fogyasztók közönsséggel a kartell létrejöttét, hanem titkos megállapodásokat létesítenek s a nagyközönsség csak az áremelkedésről értesül, anélkül, hogy annak igazi okait csak sejtethetné is.

Eppen most látjuk az amerikai Egyesült-Államoknak hatalmas küzdelmét a kartellek ellen. Rockefeller, a világ leggazdagabb embere, a Standard Oil Company elnöke és tulajdonosa a vádoltak padjára került, mert az Egyesült-Államok büntető paragrafusokkal igyekeznek a fogyasztóközönsség kizsákmányolását megakadályozni. Jellemző, hogy az Egyesült-Államok csapóirányának, azaz az ügyészségnek deklarálják a kartelleket és trustöket s a kartell létrehozóit és tagjait mint államellenes összeesküvényt büntetik. De igazán sajátosság és mondhatnók veszedelmes és igazságtalan álláspontot foglalnak el az osztrák kormányok, a melyek nemcsak hogy engedélyezik a kartelleket, hanem még elő is segítik őket azáltal, hogy azokat törvényhozásilag akarják szabályozni. Igaz ugyan, hogy az osztrák kartellörvényjavaslatból eddig még nem lett törvény, de a példa vonz s a Tisza István kormánya idejében Hieronymi kereskedelemügyi miniszter Mandel Pállal egy kartellörvénytervezetet dolgoztatott ki, amelyben nem arról volt a súly fektetve, hogy a kartellek létrejöttét megakadályoztassék s így a kizsákmányolásnak eleje vetésék, hanem éppen ellenkezőleg arra, hogy a már létrejött kartellek meg ne töressenek. Szerencsére a tervezetből nem lett semmi, de az érdekelt nagy lelkesedéssel fogadták, mert

benne annak a protekciós szisztémának, amely a Tisza-korszakot harmincz év óta jellemezte, újabb bizonyítékát látták. A kartell-szerződéseket kötelező erejűeknek kontemplálta ez a javaslat, sőt közjegyzői kényszerrel is akart alkalmazni a létrejöttéhez s a kartelleket a kormány ellenőrzése alá helyezte.

Igaz, hogy a törvénytervezet a fogyasztási cikkek kivételével a kartell-törvény alól s azokra nézve nem engedte meg a kartell-szerződést, de ez csak porhintés akart lenni a nagyközönsség szemébe. Mert a fogyasztási cikkekkel úgy akarta meghatározni, hogy csak azokat nem engedte kartellekbe vonni, a melyek fogyasztási adó alá esnek. Tehát nem a nagy fogyasztó közönsséget védte, hanem a fogyasztási adójövedelmet, attól tartva, hogy a cikkek a kartell révén nagyon megrágulnak s ez esetleg a fogyasztási adójövedelemre is befolyással lehet.

Mi, a kik ennek az esztendőnek minden gazdasági eseményét oly gondosan figyeljük, azt látjuk, hogy ez a törvénytervezet teljesen rossz, sőt ártalmas munka volna, ha törvényerejére emelkednék. Mert az államhatalomnak akkor, mikor az adókat folyton emeli s a mikor tudja, hogy a nyerstermékek ára folyton esik, nem a kartellek közgazdasági uton való szabályozására kell törekednie, hanem arra, hogy a kartellek létrejöttét egyáltalán megakadályozza. Mert mi ma még nyerstermelő állam vagyunk s a mi produkciójunk értéke állandóan csökken, iparunk alig van s a mi van, azt is csak nagy állami támogatással tudjuk fenntartani. Igazságtalannak és méltatlannak tartjuk, hogy az adófizető nép a magyar nagyipart államsegéllyel, adóelengedéssel, sőt készpénzszubvenzióval is támogassa s amellett azt is tűrni legyen kénytelen, hogy az ily módon megteremtett ipar jogosulatlan és indokolatlan kartell-szerződésekkel meg egyszer eret vágjon a magyar közönsségen.

Mikor Kossuth Ferencnek iparpártolási törvényjavaslatát tárgyalta a képviselőház, sok fölösleges és haszontalan beszéd hangzott el anélkül, hogy a felszólalók közül egyik is azt követelte volna, hogy olyan gyár vagy olyan iparvállalat, amely állami szubvenziókat élvez, kartellszerződéseket ne köthessen. Mi akkor ezen a

helyen felhívtuk a figyelmet erre a fontos kérdésre, de úgy látszik azok, akik az iparpártolás mellett felszóltak, nem voltak tisztában azzal, hogy a kartell és az állami szubvenzió elfogadása etikailag kizárja egymást. Figyelmeztettük akkor arra is a vitában résztvevőket, hogy az állami vasgyárnak a kartellból való kilépését követeljük, de pusztába kiáltott szó volt mindez.

Mi azonban azt tartjuk s az utolsó hat hónap eseményei igazolják azt, hogy a kartellkérdés nagy szociális probléma, a melyet meg kell oldani. Ha a kartell csakugyan a gyengéket védné az erőseknek versenye ellen, akkor még megértenék azt, hogy a gyengék miért lépnek kartellekbe. De mikor azt látjuk, hogy a magyar őstermelés jövedelmezősége fokozatosan csökken s az osztrák nagyipar még is a magyar nyerstermékek áremelkedését használja ürügyül arra, hogy kartelleket kössön s mikor a reánk nézve amugy is súlyos kereskedelmi szerződéseket még azzal is tetézzük, hogy nem hozunk törvényt a kartellek kizsákmányolása ellen, akkor hangosan appellálunk a kormány szociális érzékére. Mert nem igaz, hogy ezt a kartellörvényt megcsinálni nagy munkába kerül. Ha arra az egyedül jogos és méltányos álláspontra helyezkedünk, hogy a kartellek alakulását meg akarjuk és meg fogjuk akadályozni, akkor a törvényt vajmi könnyen megcsinálhatnók.

És mi ezt fontosabbnak tartjuk, mint azokat a szociális javaslatokat, amelyeket a kormány kiltatása helyezett. És egy ilyen kartellörvényt az egész ország ujongással fogadná.

Pártértekezletek.

A függetlenségi és 48-as párt ma délután értekezletet tartott, amelyen folytatva a jövő évi költségvetés részletes tárgyalását és elintézte a földmívelésügyi és pénzügyi tárcákat. A mai értekezletnek nevezetes határozata az, amelyet Sághy Gyula indítványára hozott és amely kimondja, hogy a képviselőház a delegációk ideje alatt is folytatja tanácskozásait. Az alkotmánypart is tartott ma este értekezletet, amelyen teljesen elintézte a költségvetést, míg a néppárt csak a földmívelésügyi tárcát tárgyalta le. A nemzetiségi képviselők pedig elhatározták, hogy a költségvetést nem obstructálják meg.

A függetlenségi párt értekezése.

A függetlenségi és 48-as párt ma délután öt órakor folytatta tegnap este felbeszálított értekezését az 1907-ik évi költségvetésről. A kormány részéről jelen voltak: dr. Wokereis Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc, Darányi Ignác, Polányi Géza és Jerefalussy Lajos miniszterek, továbbá Günther Antal és Déry Zoltán államtitkárok. A jegyzőkönyvet Gaál Guszton vezette.

Kossuth Ferenc elnök megnyitotta az értekezletet, napirend előtt Sághy Gyula szólalt fel s azt ajánlotta, hogy a költségvetést a delegáció ülésére hozza át a ház. Az értekezlet ezt elfogadta.

Az értekezlet az egyes tárcák tárgyalására, a földmívelésügyi tárcát M-rey távol éleiben Holcsey Pál referálta és azt elfogadásra ajánlotta.

Bernáth Béla a szőlőgazdálkodás érdekében szólalt fel s a borértékesítés meheresével panaszolta. Borértékesítők szövetségeket propagálással ajánlja és szűk seregnek tartja a borlandó leszállást.

Nagy Sándor a telepes községek érdekében szólalt fel. Nagy György ajánlja, hogy a szélső akcióra vonatkozólag halgassa meg a miniszter a szélső képviselőket. Kéri a minisztert, hogy az erdőörvény megváltoztatására törvényjavaslatot nyújtson be.

Holló Lajos a magyar középirtókészlet érdekében szólalt fel. A földirtók birtokrendezésével állandóan foglalkozni kellene. Az állam terjeszse ki gondoskodását erre az osztályra is, amelyet a munkás és egyéb viszonyok miatt alakulása egy újabb nagy kiadásokkal terhelt.

Fapp Elek arra kéri a minisztert, hogy az alföldi sáskaveszedelem ellen, ha szükséges, törvényhozási uton is intézkedjék.

Kauffman Geza a gazdasági népiesszakoltalás hanyatlása miatt a pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte.

Kardos Samu a törvényhatóságok elleni kormánykötésről szólva a pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte.

Hódv Gyula a borharmisítók elleni kormánykötésről szólva a pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte.

Darányi Ignác az öt éves felvett kérdésekre megadja a részletes felvilágosításokat, melyeket az értekezlet megnyitásával véve tudomásul, a költségvetést egyhangúlag elfogadta.

A pénzügyi tárcát előadja Holcsey Pál. Szabo Károly a borlandó teljes eltérőlést kivánja s a pénzügyi tárcát megvitte. A pénzügyi tárcát megvitte.

Az értekezlet az egyes tárcák tárgyalására, a földmívelésügyi tárcát M-rey távol éleiben Holcsey Pál referálta és azt elfogadásra ajánlotta.

Az Egyetértés tárcaja.

A mesebeli asszony.

(Nóteszkönyvből.)

— Az Egyetértés eredeti tárcaja. —

Ira: Krúdy Gyula.

A téli képképzőművészet fel és alá sétálgat a tagas termekben, amelyeknek falai a legdrágább falak Magyarországon. Egész kis vagyonszám figyelték itt a falakon; meg-megállók egy tenyernyi kép előtt, amelynek az ára legalább is ezer korona. Az egész kép nem nagyobb, mint egy ezer koronás bankjegy. Az ezer koronás bankjegy se a legszebb festmény. Az Osztrák-Magyar Bank ezt a módját, hogyan tegye kedvéssé, izléssé az ő papírosait: szép képeket ád az emberek kezébe. (Kár, nagyon kár, hogy nem minden piktor vállalhatja fel olyan könnyen az ő képeit, mint a szerencés Hegedűs László, aki a bankokat rajzolta. Csak az a kár, hogy nem magának rajzolta. Ha még egyszer megrajzolná, nagy baj lenne belőle. Ez az egyetlen eset, amikor a művész még akkor is becsúsnák, ha önmagát palizálná.)

Hát függnek itt bőven az ezerkoronások a falakon. Néha még nem is olyan művészi értékűek, mint az izzó ezerkoronás művészi értéke. De a művész még se taksálja először az ő néhány lomos fáját, naplemetét vagy szürkeüti esendét, mint ezer koronára. Bezzeg bámulna a sivar pénzváltó, ha három vaszóra fessét görödinyével, vagy az ingujban ült férfi arezképeivel tennék be hozzá aprópénzért.

zem vereshaju barátomat, aki statisztika-imadás dolgában tuites a legszenvedélyesebb német professzorom.

Ott állt a barátom a képek között és noteszebe buzgón jegyezgetett.

Talán hangulatokat gyűjtött megirandó költeményekhez?

(Hiszen ezekben a termekben nemcsak vászonra festve látjuk a szép és kedvező világitásba helyezett hölgyeket, hanem elevenen is. A képképzőművészetünk nagy részét asszony: divatos öltözetű, finom uridáma, aki éppen úgy jár ide szórakozni, mint a színházba, vagy a jégapályára. A festett nőktől annyiban különböznek, hogy nekik illatukat is érezzük és így szaglószervünknek is jut valami az élvezetekből, nem csupán a szemünknél.)

Vagy talán a neki tetsző képeket jegyezgette fel vöröshaju barátom, hogy otthon ismét felidézhesse lelki szeméi elé a látott dolgokat?

Noteszebe pillantottam s abban csupa számjegyeket láttam. — Milyen számok ezek? — kérdeztem barátomat.

gamban arra gondolok, hogy ez a számjegyek az én fejemet is terhelik. Vajon milyen számjegyeket képelek én a hetven nyolcfeleiben, én a maktacs hátralékos? Valahol ott képelem magam a negyedfeleiben, mint egy kis, nagyon kis matematikai figurát, amelyet már régi ismerősként üdvözlök a statisztikai hivatalnokai, a mikor könyveikben minden esztendőben megtalálnak.

— Ah! — kiált fel az igazgató — rendben van a dolog. A 00006 is berukolt hüszeges. Isten éltesse a 00006-ot.

De hagyjuk a rideg statisztikát. Ha az ember elgondolja, hogy az ő legnagyobb bajai: halál, betegség, esődjé és születése csupán csak egy kis matematikai figura, elmegy a kedve az egész élettel.

Nezessük inkább az asszonyokat, akik itt selyemruhákban elshannak és néha meg-megállnak a képek előtt. Gyakran nem is látják a képet, amelyet ürügyül használnak fel a megállásra. A szomszédnőjük toalettet vizsgálják végig szakértő szemmel és ha te csak hinned ilyenkor, a nőt talán az etette csudálkozásába, hogy a szegény művész végre mégis csak eltalálta a selyemnek, vagy egy bizonyos megvilágításnak a legelőkeltebb színeit, nagyon tévednél barátom. A hölgy a szomszédnőt figyeli, akinek sötétkei keztyűjén tizenket gomb van... Tizenket gomb! S ez érdekesebb a képnél.

Más képek előtt egyéb ok miatt tartanak stációt a hölgyek. Egy szerelmes pároska bukkant im fel a láthatáron: ismert dáma és ismert gavallér. Nini, hogy szultognak, hogy nevetélnék, hogy megértik egymást! Ez már csak igazán érdemes megfigyelni. S a szegény művész, aki hónapokig töprengett talán azon, hogy milyen színekben tessék meg képet, hogyan fejezze ki vele legerőteljesebben, legközvetlenebbül gondolatait, hiába vajúdott, hiába festett. Szemléltet nem lát meg belőle semmit. Az ismert szerelmesek tovább mennek, más terembe. S a hölgy is otthagya a képet és üres te-

lítettél meg tovább egy másik képhez, hol valami újra megragadja a figyelmét a környezetéből. Talán egy hosszalábú gavallér, vagy egy keménybajszú gavallér s Rafael akkor hiába festett.

A művész, aki történetesen a sarokban rejtozik — a legtöbb művész ott rejtozik, talán azért, hogy az ezerkoronásokat ne posta utján kellessen elküldeni nekik képeiket, mikor is a eziméket is el lehetne tévesztetni, a pénz visszatérne a feladóhoz vagy más ezer baj történhetne — a művész a sarokban busan gondolja magában, hogy a veát jobban kedveli az eleven gavallérokat, mint a festetteket.

Az asszonyok, a milyen hüszegs kátogatói a képképzőművészetnek, éppen olyan szorakoztatottak is. A legtöbb nem emlékezik, hogy mit látott a kiállításban, de ha valami esz-nosabb, neki tetsző toalettet vagy hajdizajletet fedezett fel, akkor napokig emlékezik rá. Akárcsak a színházban. Márkus Emma könyvei kevésbé hatásosak ruháimál. Csudálatos, hogy egyidőben mennyi Márkus Emma volt Pesten! Szókehajuk, soványak és szépruhások! Még a külvárosban is Francionböl szavattak, jártak és mozogtak. Ahogy leültek, ahogy felálltak és körülnéztek: az mind a Márkus Emmaé volt.

A képképzőművészet is azok a festők számítanak a hölgyek részéről a legtöbb elismerésre, a kik valami csinosabb nő arcot vagy szép ruhát festettek meg. Hohó, itt lehet valamit tanulni, gondolják a hölgyek és megállnak, studiroznak.

Ilyen képek előtt elég figyelmes szemlélőnek bizonyulnak a legszórakozottabbak is. Ha asszony van a képen, akkor már fel van kelte figyelmük. Mit csinál ott az asszony? Mit gondol magában? Vajon miért szomorodik, ha szomorú és miért mosolyog olyan kiállhatatlanul, ha vidám? Milyen a ruhája és testalkotása? Lehete-e valamit tanulni tőle — valami szép pózt — a mit alkalomadtán felhasználhatnánk?

Három-négy esztendő előtt egy vöröshaju asszonyt pingált egyik divatos festőnk, aki

egy számonlányt ült és ámal evett. Hihetetlennek látszik, de így van: azon a telen több fővárosi szalonban leültek az asszonyok hasonló számlóra és ámal ették? A gavallérokat pedig elragadtatva kiáltottak fel!

— Festői! Művészi! Isteni!

Ahogy a gavallérokat már szoktak felkáltani, ha vöröshaju asszony ámal eszik számlóra.

Egondolkoztatva sétálgatok. S magamban azt gondolom, hogy alapjában véte igazuk van az asszonyoknak. Mégis csak az asszonyok a legérdekeesebbek a képen is. Menetek a manóba ti unalmas műterők a esendéletekkel, a naplemetekkel és a hajnalokkal! Egy egész tölgys-rengelő vagy hegyoldal nem ér fel egy asszonynak a papucsával, ha az a papucs olyan a képen, mint az igazi papucs. — ha „ei” a papucs. Ezer esztendő óta festik az asszonyokat és még mindig találnak rajtuk lefeszteni valót! A pikúra tágas birodalmában az asszony megmarad mindig az örök-szépesség képviselőjének. És ezerszázad múlva is az asszonyoknak fognak hízlelni a festők, ha valami szepet akarnak festeni.

Sétálok, meg-megállók. Hat van szép asszony sok a kiállításban. A festők kitétek magukért, az asszonyokart lefestették minden oldalról, előlről, hátulról... De enzem valamennyi között egy fogott meg a legérdeesebben. És talán másoknál is az az asszonykép fog tetszeni legjobban a kiállításban, amelyet Zemplényi Tivadar állított ki. Nem arcok az. Egy barna asszony ül a képen és ne. Az örök nőesség, baj és szinte klasszikus szépség van a Zemplényi asszony-alakján. A nagy mester, aki talentum és rátermettség dolgában manapság majdnem a legjobb magyar piktor, ezzel a képpel a téli képképzőművészet asszony-képeit festette meg. A hangulat, amely a Zemplényi-képből felénk árad, szinte megdöbbent. Mintha a gyermekkori emlékeinkbe nyúlt volna bele és azokat a meséket éleszt fel, amely meséket gyermekéveinkben hallott.

